

70 ГОДИНИ ОТ СЪЗДАВАНЕТО НА СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ ЗА СТОПАНСКИ ПРОУЧВАНИЯ В БЪЛГАРИЯ

През януари т.г. се навършиха 70 години от учредяването на Статистическия институт. Във връзка с това сп. "Икономическа мисъл" публикува нормативния документ за неговото създаване. Поводът за запознаване на читателите с него не е само кръглата годишнина, но и провежданите вече близо година по инициатива на НСИ разговори за създаване на подобна институция сега у нас.

Както е известно, първият директор на института е проф. Оскар Н. Андерсон.* През 1932 г. в лична негова среща в Будапеща с ръководители на Рокфелеровата фондация са обсъждани възможности за създаването на Статистически институт към ВТУ в гр. Варна. По-късно се взема решение институтът да бъде създаден в гр. София. Материална подкрепа са обещали двете държавни банки БНБ и БЗКБ. Подготвителната работа по организацията на института се води лично от проф. О. Андерсон.

СИПС работи с малък щатен състав (до 8 човека). Привлича нещатни сътрудници за конкретни проучвания. Има широки международни контакти, успешно утвърждава позициите на българската наука в областта на статистиката, финансите, стопанската политика, конюнктурните изследвания и др.; издава "Трудове на СИПС при СДУ". Статистическият институт съществува до 1946 г.

НАРЕДБА - ЗАКОН

за учредяване на Статистически институт за стопански проучвания при Софийския държавен университет**

I. Цел и средства

Чл. 1. - Статистическият институт за стопански проучвания е самостоятелно научно учреждение. Той е юридическа личност със седалище в гр. София.

Чл. 2. - Задачите на Института са:

а) всестранно и обективно изучаване на българското народно стопанство;

б) наблюдаване явленията в световното стопанство и изучаването им от гледна точка на българското стопанство;

* Вж. *Радилев, Д.* Живот и научна дейност на проф. Оскар Андерсон. – Икономическа мисъл, 2002, N 5.

** Държавен вестник, бр. 14 от 21.I.1935 г.; Допълнен с наредба-закон, публикуван в Държавен вестник, бр. 59 от 15.III.1935 г.

70 години от създаването на Статистически институт за стопански проучвания в България

в) участие, по споразумение с Главната дирекция на статистиката, в общите статистически предприятия;

г) специални изследвания по отделни въпроси от икономическата теория, доколкото за тях би имало нужда от статистическа разработка на цифрен материал;

д) упражняване на младите учени и на студентите от Държавния университет и други висши учебни заведения, специализиращи се в областта на статистико-икономическите изследвания.

Чл. 3. - Материалните средства на института се образуват от следните източници:

а) внесени 3,000 долара от Рокфелеровата фондация, 80,000 лева от Българската народна банка и 50,000 лева от Българската земеделска и кооперативна банка;

б) ежегодните субсидии на Рокфелеровата фондация;

в) ежегодните субсидии на Българска народна банка и на Българска земеделска и кооперативна банка в размер по 200,000 лева всяка;

г) ежегодните субсидии на други учреждения и институти;

д) доходи от продажбата на издания на института, както и на трудове за частни лица, изработени по специална поръчка;

е) от дарения и случайни постъпления.

Чл. 4. - Институтът се помещава безплатно в сградите на Държавния университет, който се грижи за отоплението и осветлението. Освен това институтът може да се ползва от инвентара и библиотеките на семинарите по статистика и стопански науки.

Чл. 5. - Държавните учреждения, подпомагащи института, могат в случай на нужда да турят на негово разположение част от имуществото си за временно ползване, а също да командироваат временно известно число чиновници на работа в института.

Чл. 6. - В рамките на своята компетентност институтът се сношава с всички служби, учреждения и институти направо, както в България, тъй и в чужбина.

Чл. 7. - Всички печатни издания, инвентар, библиотечни, механически и др. пособия, които се получават от чужбина в института, се освобождават от вносно мито и всякакви други данъци, такси и бери, включително таксата по чл. 3 от Закона за митниците.

Чл. 8. - Бюджетът и отчетността на института не попадат под закона за бюджета, отчетността и предприятията.

Чл. 9. - Всяка година институтът е длъжен да представи пред юридическия факултет доклад за своята дейност.

II. Управление

Чл. 10. - Управителни органи на института са: кураториумът, контролната комисия и директорът. Освен това при института се образува един съвещателен научен комитет.

Чл. 11. - Върховен орган на управлението на института е кураториумът. Той се състои от: председател - титулярът на катедрата по статистика при Държавния университет, и членове: деканът на юридическия факултет или заместникът му, титулярът на катедрата по земеделска икономия при агрономическия факултет, титулярът на катедрата по политическа икономия при юридическия факултет, председателят на Висшия статистически съвет, главният директор на Статистиката, директорът на института и по един представител на Българската народна банка и на Българската земеделска и кооперативна банка. Участват в кураториума със съвещателен глас и по един представител на всяко друго учреждение или организация, която би пожелала да вземе участие в материалната издръжка на института с годишна помощ най-малко 80,000 лева.

Чл. 12. - В компетентност на кураториума влиза:

- а) избор на членовете на контролната комисия;
- б) избор на членовете на научния комитет;
- в) назначаване и уволняване директора на института;
- г) одобряване правилника на института;
- д) одобряване общия план на дейност на института за предстоящата година;
- е) определяне заплатите на служащите;
- ж) одобряване бюджета на института;
- з) разглеждане доклада на контролната комисия по изпълнението на бюджета и освобождаване от отговорност директора и другите служащи;
- и) допускане да участват в кураториума представители на нови учреждения или организации, субсидирани института, а така също изключването от него тези, които са си намалили или прекратили субсидията.

Чл. 13. - Контролната комисия се състои от трима члена, от които поне един (председателят) трябва да е член на кураториума. Длъжност на контролната комисия е да проверява изпълнението на бюджета от страна на директора и да докладва за това пред кураториума.

Чл. 14. - Директорът се избира от кураториума за един срок от пет години. Той е преизбираем. За избирането му е необходимо поне 2/3 от членовете на кураториума да са гласували за него. Докато институтът получава субсидии от Рокфелеровата фондация, кандидатурата на директора трябва предварително да бъде одобрена от фондацията. Уволнението на директора преди изтичането на срока става по същия начин,

70 години от създаването на Статистически институт за стопански проучвания в България

и то само поради съществено нарушение на задълженията по служба. За назначаването на директора е необходимо и одобрението на академическия съвет.

Чл. 15. - Директорът носи пълна отговорност за изпълнението на бюджета, за имуществото на института и за работите на служащите. Той назначава и уволнява, в рамките на бюджета, целия персонал на института. Лицата, които служат в други учреждения, но са командирани към института, са също тъй подчинени на директора; той може да ги откомандирова обратно.

Чл. 16. - Научният комитет е съвещателно тяло и се състои от ограничено число представители на науката и практически дейатели в областта на народното стопанство, избрани от кураториума за срок от 3 години. В случай на нужда те могат да се поделят на секции.

Чл. 17. - Лицата, които са на служба при института, нямат правата на държавните служители и не участват в пенсионния фонд.

Чл. 18. - Подробностите на организацията и на службите на института се уреждат от правилника за вътрешния ред, който се изработва от кураториума.

III. Ликвидация

Чл. 19. - В случай на ликвидация на института, личното му имущество се предава на статистическия семинар при юридическия факултет на Държавния университет.